

کاردستی

فهرست

صفحه	عنوان
۱۰۹	الف: دانستنی‌های معلم
۱۰۹	۱- کاردستی
۱۱۰	۲- انواع کاردستی
۱۱۰	۳- ابزار و مواد برای ساختن کاردستی
۱۱۰	۴- اتصالات در کاردستی
۱۱۲	ب: فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان
۱۰۶	توصیه‌هایی برای اجرای برنامه
۱۱۴	جدول فعالیت‌های یادگیری - کاردستی
۱۱۵	۱- کار با کاغذ و مقوا
۱۱۸	پایه‌ی اول:
۱۱۸	۱-۱- نقش‌آفرینی با شکل‌های غیرهندسی (پاره کردن کاغذ)
۱۱۹	۱-۲- نقش‌آفرینی با شکل‌های هندسی
۱۲۰	۱-۳- ساختن جورچین (پازل)
۱۲۲	۱-۴- ساختن تاج یا سربند
۱۲۳	۱-۵- ساختن پرچم
۱۲۴	۱-۶- ساختن کارت تبریک
۱۲۵	۱-۷- ساختن پاکت
۱۲۶	پایه‌ی دوم:
۱۲۶	۱-۸- شکل‌سازی با کاغذ مجاله
۱۲۷	۱-۹- شکل‌سازی با رشته‌های کاغذ

- ۱۲۹ ۱-۱۰- شکل‌سازی با برش داخلی
- ۱۲۹ ۱-۱۱- ساختن کارت تبریک
- ۱۲۹ ۱-۱۲- ساختن پاکت
- ۱۳۰ پایه‌ی سوم:
- ۱۳۰ ۱-۱۳- حجم‌سازی با کاغذ مجاله شده
- ۱۳۱ ۱-۱۴- برش دادن کاغذ و مقوا با قیچی
- ۱۳۲ ۱-۱۵- شکل‌سازی با تا کردن کاغذ و مقوا
- ۱۳۴ ۱-۱۶- شکل‌سازی با کاغذهای حلقه شده
- ۱۳۶ ۱-۱۷- ساخت کارت تبریک
- ۱۳۶ ۱-۱۸- ساخت پاکت
- ۱۳۷ ۲- کار با مواد طبیعی
- ۱۳۷ الف- دانستنی‌های معلم
- ۱۳۷ آن چه در طبیعت یافت می‌شود
- ۱۴۱ شکل‌سازی با مواد طبیعی
- ۱۴۲ ب- فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان
- پایه‌ی اول:
- ۱۴۲ ۲-۱- شکل‌سازی با یک نمونه از مواد طبیعی
- ۱۴۳ پایه‌ی دوم:
- ۱۴۳ ۲-۲- شکل‌سازی با چند نمونه از یک ماده‌ی طبیعی
- ۱۴۵ پایه‌ی سوم:
- ۱۴۵ ۲-۳- شکل‌سازی با انواع مواد طبیعی
- ۱۴۶ ۳- حجم‌سازی با گل رس
- ۱۴۶ الف- دانستنی‌های معلم
- ۱۴۸ ب- فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان
- ۱۴۸ توصیه‌هایی برای اجرای برنامه
- ۱۴۹ ساختن اشیای گلی
- ۱۴۹ پایه‌ی اول:

۱۵۰	۳-۱- ایجاد نقش روی گل
۱۵۱	۳-۲- ساختن ظرف (روش انگشتی)
۱۵۲	۳-۳- ساختن حجم دل خواه
۱۵۳	پایه‌ی دوم:
۱۵۳	۳-۴- ساختن حجم دل خواه
۱۵۴	۳-۵- ساختن ظرف گلی به روش فتیله‌ای
۱۵۵	پایه‌ی سوم:
۱۵۵	۳-۶- شکل‌سازی با گل رس (با شکل‌های هندسی)
۱۵۶	۳-۷- ساختن بشقاب با گل
۱۵۸	منابع

کاردستی

الف - دانستنی‌های معلم

۱- کاردستی

کاردستی محصول فعالیت، همکاری و هماهنگی بین ذهن، چشم و دست در ساختن اشیاء است و باعث پرورش خلاقیت، تخیل و تفکر کودکان می‌شود. به کمک این فعالیت سرگرم‌کننده و آموزنده، می‌توان مهارت‌های فردی و گروهی کودکان را تقویت کرد و از این طریق، سطح فرهنگ تجسمی آن‌ها را بالا برد تا به کشف محیط اطراف خود و زیباسازی آن بپردازند. کودکان با انجام دادن کاردستی، ضمن پرورش قوه‌ی تخیل خویش، وسایل موردنیازشان را نیز می‌سازند؛ بنابراین، می‌توان گفت که کاردستی:

۱- باعث پرورش روزافزون تخیل، تفکر و قوه‌ی خلاقیت کودکان و در نتیجه، بازآفرینی آنان

می‌شود.

۲- اوقاتی لذت‌بخش و سرگرم‌کننده را برای آن‌ها فراهم می‌سازد.

۳- به کودکان یاد می‌دهد که فقط مصرف‌کننده نباشند بلکه سازنده و خلاق باشند و حتی

اشیای دور ریختنی را تغییر دهند و کاربردی سازند.

۴- توجه کودکان را به تغییر و زیباسازی محیطی که در آن زندگی می‌کنند (محیط فردی و

اجتماعی)، جلب می‌کند.

۵- کودکان را با مواد و ابزار مختلف و کاربردهای مختلف آن‌ها آشنا می‌سازد.

۶- کودکان با ساختن انواع کاردستی در مناسبت‌های مختلف اجتماعی، با آداب و رسوم و

فرهنگ جامعه‌ی خود آشنا می‌شوند.

۷- توانایی‌های فیزیکی و حواس مختلف کودکان، به ویژه حس لامسه و بینایی آن‌ها را تقویت می‌کند

و به‌طور کلی، دقت و حساسیت آنان را نسبت به محیط اطراف و آنچه در آن وجود دارد، افزایش می‌دهد.

۲- انواع کاردستی

- کاردستی‌ها با توجه به مواد اولیه‌ی آن‌ها به سه گروه تقسیم می‌شوند :
- الف - انواع کاردستی که با استفاده از کاغذ و مقوا ساخته می‌شوند.
- ب - انواع کاردستی که با مواد طبیعی از قبیل سنگ، برگ، صدف و ... ساخته می‌شوند.
- پ - انواع کاردستی که با استفاده از دور ریختنی‌ها^۱ ساخته می‌شوند.
- ت - انواع کاردستی که با گل سفالگری یا خمیر^۲ ساخته می‌شوند.

۳- ابزار و مواد برای ساختن کاردستی

برخی از مواد و ابزاری که از آن‌ها در ساخت کاردستی استفاده می‌شود، عبارت‌اند از : کاغذ و مقوای رنگی و سیاه و سفید، تصویرهای رنگی مختلف، وسایل نقاشی، انواع چسب، وسایل تزئینی (روبان و پولک و ...)، مواد طبیعی (سنگ و برگ و صدف و ...)، گل رس، نایلون، روبوش، اسفنج، ظرف آب، ابزار ساخت گل، انواع اشیای نقش‌دار برای ایجاد نقش و ...

۴- اتصالات در کاردستی

اتصالات در پیوستن مواد به یکدیگر و رسیدن به ترکیب‌های تازه و خلاق نقش به‌سزایی دارند. هنگام ساختن کاردستی، بچه‌ها روش‌های جالبی را در اتصالات پیدا می‌کنند. بعضی از اتصالات در زیر آمده است.

- ۱- اتصال از طریق سوراخ کردن (با شیء تیز یا پانچ) و عبور دادن نخ یا روبان رنگی، سیم، مقوا و ... از سوراخ

۱- ساختن شکل با دور ریختنی‌ها از پایه‌ی چهارم شروع می‌شود. اما بعضی از مواد دور ریختنی مثل تکه پارچه و کاغذهای رنگی و گلدار و ... در تزئین سایر کاردستی‌ها استفاده می‌شوند.

۲- فقط در صورتی که گل سفالگری در منطقه نباشد، از انواع خمیر استفاده می‌شود.

۲- اتصال به وسیله دکمه‌ی فشاری

۳- اتصال از طریق منگنه کردن

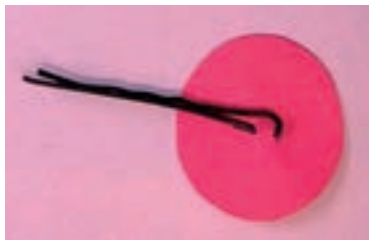
۴- اتصال از طریق انواع چسب، صمغ، سریش، قندخیس شده و ...

۵- اتصال از طریق برش دادن کاغذ یا مقوا و رد کردن اشیاء از لابه‌لای شکاف‌ها؛ مانند:

بافت حصیری ساقه‌های نرم و بلند یا اشیای مختلف از درون شکاف

۶- اتصال از طریق اشیایی چون سنجاق قفلی، سنجاق سر، گیره‌ی رخت و ... .

ب- فعالیت‌های یادگیری

مجموعه‌ی فعالیت‌هایی که دانش‌آموزان در ساعت درس هنر انجام می‌دهند تا به اهداف کلی درس هنر در بخش کاردستی برسند، با عنوان فعالیت‌های یادگیری آمده است. ابتدا برای سهولت اجرای این برنامه به معلم توصیه‌هایی می‌کنیم تا او با استفاده از آن‌ها بتواند فرصت‌های یادگیری مناسبی را برای کلاس خود فراهم آورد.

توصیه‌هایی برای اجرای برنامه

۱- معلم، برای استفاده‌ی بهتر از زمان در بعضی از فعالیت‌ها، از قبل دانش‌آموزان را برای انجام دادن کاردستی آماده می‌کند. دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که در فرصت‌های مناسب، نمونه‌های انواع شکل‌ها را در اندازه‌ها و رنگ‌های مختلف آماده کنند و همراه داشته باشند و در کلاس هنر با استفاده از نمونه‌های آماده، ایده‌های بیشتری را به اجرا درآورند. انتخاب شکل، روش کشیدن آن روی زمینه و نحوه‌ی برش دادن آن به عهده‌ی دانش‌آموز است.

۲- برای ساختن هر کاردستی، ابزار و مواد مختلفی موردنیاز است. معلم می‌تواند در ابتدای سال از دانش‌آموزان بخواهد که هر کدام یک کیسه‌ی نیلونی یا جعبه‌ی مناسب برای خود تهیه کنند و ابزار و مواد مورد استفاده در فعالیت‌های کاردستی مانند خرده‌های کاغذ و مقوای رنگی، کاغذهای کهنه که تصویر رنگی دارند، کارت پستال‌ها، چسب، قیچی نوک گرد، پولک، روبان، تکه پارچه، برگ، صدف، شاخه، سنگ‌ریزه، نخ کاموا و ... را جمع‌آوری و در آن نگهداری کنند. به این ترتیب، توجه آن‌ها به جمع‌آوری مواد و وسایل موردنیاز جلب می‌شود و در مورد تهیه‌ی ابزار و مواد، استفاده‌ی بهتر و نگهداری از آن‌ها بیشتر احساس مسئولیت می‌کنند. بعضی از این ابزار و مواد را می‌توان در ابتدای سال تحصیلی تهیه و در کلاس نگهداری کرد؛ مثلاً برای فعالیت‌های کاغذ و مقوا می‌توان از مدیر مدرسه، اولیا و دیگران کمک خواست تا انواع کاغذ و مقوای باطله‌ی تمیز را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهند. بعضی از مواد - مانند گل رس - را بهتر است مسئولان مدرسه به اندازه‌ی همه‌ی دانش‌آموزان تهیه کنند و در اختیار آن‌ها قرار دهند. برای انجام دادن فعالیت‌های کاردستی، با توجه به امکانات محیط و شرایط موجود در هر منطقه، می‌توان ابزار و موادی را با نمونه‌های پیشنهادی در برنامه جایگزین کرد. معلم، دانش‌آموزان را

هدایت می‌کند که این مواد و ابزار را پیدا کنند و در هر برنامه، مورد استفاده قرار دهند. در هر صورت، لازم است معلم طراحی آموزشی چند جلسه‌ی درس هنر را از قبل آماده کند و موضوع کار، ابزار و مواد موردنیاز را به اطلاع دانش‌آموزان برساند تا آمادگی اجرای برنامه را داشته باشند.

۳- دانش‌آموزان برای ساختن کاردستی باید از ایده‌های شخصی خود استفاده کنند. معلم، نمونه‌ی کار آماده را به آنان نشان نمی‌دهد؛ زیرا هدف، الگوبرداری نیست. بیان ویژگی‌های ماده‌ی مورد استفاده، امکانات آن و ایجاد انگیزه برای فعالیت، دانش‌آموز را برای آغاز کار آماده می‌کند. معلم در مراحل مختلف کار، نقش راهنما را بر عهده دارد.

۴- گنجاندن کار گروهی در برنامه‌ی دانش‌آموزان لازم است و آن را به چند روش می‌توان انجام داد:

الف- همه‌ی کلاس در تکمیل یک کار مشترک شرکت می‌کنند و با کنار هم گذاشتن بخش‌های مختلف کارها، یک اثر بزرگ و کامل ایجاد می‌شود.

ب- دانش‌آموزان کلاس به چند گروه تقسیم می‌شوند؛ به طوری که کار هر گروه با گروه دیگر متفاوت است. هر یک از گروه‌ها، شکل دل‌خواه خود را می‌سازد؛ برای مثال، در نقش‌آفرینی با شکل‌های هندسی، به انتخاب دانش‌آموزان سه گروه تشکیل می‌شود: گروه اول دانش‌آموزانی که می‌خواهند با مربع کار کنند، گروه دوم با مثلث و گروه سوم با دایره شکل‌سازی می‌کنند.

۵- بهتر است دانش‌آموزان کاردستی‌هایی را که می‌سازند، به خوبی نگه‌دارند. آن‌ها را راهنمایی کنید تا کاردستی‌های مسطح را به ترتیب تاریخ اجرا در پوشه‌ی کار خود قرار دهند؛ کاردستی‌هایی را که حجم دارند (مانند کار با سنگ)، در جعبه‌ی مقوایی بگذارند.

جدول فعالیت‌های یادگیری - کار دستی

ردیف	عنوان	پایه اول	پایه دوم	پایه سوم
۱	شکل‌سازی با کاغذ مقوا	<ul style="list-style-type: none"> - نقش آفرینی با شکل‌های غیرهندسی (پاره کردن کاغذ) - نقش آفرینی با شکل‌های هندسی - ساختن جورچین - تاج با سرپند - ساختن برج - ساختن کارت تبریک - ساختن پاکت 	<ul style="list-style-type: none"> - شکل‌سازی با کاغذ مجامه - شکل‌سازی با رشته‌های کاغذ - شکل‌سازی با برش داخلی - ساختن کارت تبریک - ساختن پاکت 	<ul style="list-style-type: none"> - حجم‌سازی با کاغذ مجامه - برش کاغذ و مقوا با قیچی - تا کردن کاغذ و مقوا - تا کردن دایره‌ها (شکل هندسی) - تا کردن (شکل غیرهندسی) - شکل‌سازی با کاغذهای حلقه شده - ساختن کارت تبریک - ساختن پاکت
۲	کار با مواد موجود در طبیعت	<ul style="list-style-type: none"> - کار با مواد موجود طبیعی (کار با یک ماده) برگ، سنگ، صدف، هسته‌ها، پوسته‌ها و ... 	<ul style="list-style-type: none"> - کار با مواد طبیعی (کار با مجموعه‌ای از یک ماده) 	<ul style="list-style-type: none"> - کار با مواد مختلف
۳	کار با گل رس	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد نقش روی گل - ساختن حجم دل‌خواه - ساختن ظرف (روش انگشتی) 	<ul style="list-style-type: none"> - ساختن حجم دل‌خواه - ساختن ظرف (روش فنیله‌ای) 	<ul style="list-style-type: none"> - شکل‌سازی با گل (شکل‌های هندسی) - ساختن بشقاب با گل

۱- کار با کاغذ و مقوا

کاغذ و مقوا سطوحی دو بعدی دارند و با آن‌ها می‌توان شکل‌های متنوعی ساخت. برای شکل‌سازی با کاغذ و مقوا، می‌توان آن‌ها را به‌طور اتفاقی پاره کرد یا با دست، قیچی^۱، یا هر وسیله‌ی دیگری برش داد. ساختن کار دستی با کاغذ و مقوا به روش‌های پاره کردن، خرد کردن، سوراخ کردن، میچاله کردن، لوله کردن، حلقه کردن، رشته کردن و فر دادن انجام می‌شود. دانش‌آموزان پایه‌های اول و دوم، بهتر است برای برش کاغذ از دست استفاده کنند. دانش‌آموزان برای آشنایی با انواع شکل‌های مختلف غیرهندسی و هندسی، لازم است شکل‌های محیط اطراف خود را ببینند، نام ببرند و سپس انتخاب کنند؛ سپس، آن‌ها را روی کاغذ یا مقوا بکشند و پاره کنند.

۱- برای دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی، کار با قیچی نوک گرد توصیه می‌شود اما به تناسب قیچی با ضخامت کاغذ و مقوا

نیز باید توجه کرد.

شکل‌های غیرهندسی یا نامنظم: شکل‌هایی هستند که نظم هندسی ندارند؛ مثل شکل برگ، رود، ابرهای آسمان یا لکه‌های آب روی زمین؛ این شکل‌ها را آلی می‌نامند.

شکل‌های هندسی یا منظم: مثلث، مربع و دایره شکل‌های اصلی هندسی هستند؛ سایر شکل‌های هندسی از این سه شکل گرفته شده‌اند یا ترکیبی از آن‌ها هستند. دانش‌آموزان می‌توانند از ترکیب این شکل‌ها با یک‌دیگر، موضوعات مختلفی را روی زمینه‌ای مناسب ایجاد کنند.

فعالیت‌های یادگیری دانش آموزان در پایه‌ی اول

۱-۱- نقش‌آفرینی با شکل‌های غیرهندسی (پاره کردن کاغذ): معلم از مدتی قبل، توجه دانش آموزان را به شکل‌های نامنظم مثل ابرها، آب جاری، کوه‌ها، پخش شدن قطره‌ی جوهر در لیوان آب و ... جلب می‌کند. سپس، از آن‌ها می‌خواهد شکل‌سازی را با استفاده از هر نوع کاغذ در دسترس، اجرا کنند. شکل‌سازی با تکه‌های کاغذ (کاغذ پاره) را می‌توان به صورت آزاد (غیرثابت) یا با روش چسباندن روی زمینه (ثابت کردن)، انجام داد.

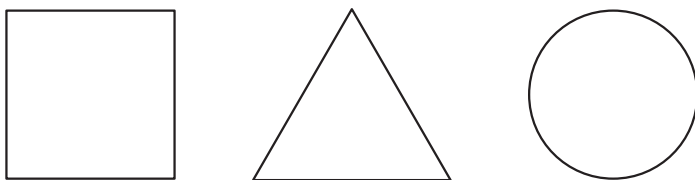
ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع کاغذ، زمینه‌ی دل‌خواه، چسب، مداد	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرآیندی و پایانی

مراحل اجرا: از دانش‌آموزان بخواهید که

- ۱- تکه‌ای از کاغذ را به دل‌خواه پاره کنند.
- ۲- تکه یا تکه‌های کاغذ پاره شده را روی زمینه‌ی مقابل خود قرار دهند.
- ۳- یک یا چند تکه کاغذ پاره شده را روی زمینه آن‌قدر جابه‌جا کنند که شکل درون آن را کشف کنند.
- ۴- شکل کشف شده را در جای موردنظر بچسباندند.
- ۵- شکل را با اضافه کردن خط‌هایی کامل کنند.
- ۶- در صورت تمایل، شکل ساخته شده را روی زمینه‌ی مناسب بچسباندند.
- ۷- شکل‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.
- ۸- در مورد شکل‌های ساخته شده، گفت‌وگو کنند.

۲-۱- نقش آفرینی با شکل‌های هندسی: معلم از مدتی قبل، از دانش‌آموزان بخواهد که به همه‌ی اشیاء و پدیده‌های اطراف خود دقت کنند؛ شکل‌های هندسی را در آن‌ها پیدا کنند و برای موضوع کار خود، ایده‌ای نو بیابند. دانش‌آموزان تعدادی شکل‌های دایره، مثلث و مربع را که در رنگ‌ها و اندازه‌های مختلف، از قبل آماده کرده‌اند، همراه خود به کلاس بیاورند. برای نقش‌آفرینی با این شکل‌ها، هر یک از آن‌ها می‌تواند موضوعی را انتخاب کند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
دایره، مثلث، مربع در اندازه‌ها و رنگ‌های مختلف، زمینه‌ی مناسب، چسب، مداد	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا: از دانش‌آموز بخواهید که

- ۱- صفحه‌ی زمینه را مقابل خود قرار دهند.
- ۲- شکل‌های هندسی را در هر اندازه و رنگی که می‌خواهند، روی صفحه‌ی زمینه قرار دهند و با جابه‌جا کردن و قراردادن آن‌ها در کنار یک‌دیگر، به شکل‌های تازه و متنوع دست یابند.
- ۳- شکل موردنظر را روی صفحه‌ی زمینه بچسبانند.
- ۴- با اضافه کردن خط‌هایی آن را تکمیل کنند.
- ۵- شکل ساخته شده را به نمایش بگذارند.
- ۶- در مورد شکل‌ها، گفت‌وگو کنند.

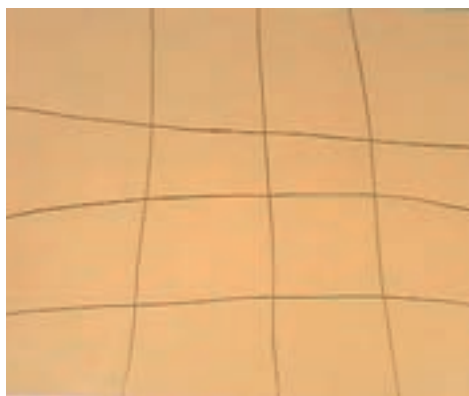

۳-۱- ساختن جورچین : دانش آموزان تصویری از موضوعات موردنظر را انتخاب و روی آن‌ها کار می‌کنند. آن‌ها در صورت تمایل، می‌توانند از یکی از نقاشی‌های خود استفاده کنند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
تصویر رنگی، مقوای نازک به اندازه‌ی تصویر، چسب مایع، مداد، قیچی	کلاس	فردی و گروهی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا: از دانش‌آموزان بخواهید که

- ۱- هر یک، تصویری را انتخاب کند و آن را روی مقوا بچسباند.
- ۲- پشت مقوا را به شکل منظم یا نامنظم تقسیم‌بندی کند و خط بکشد.
- ۳- خطوط کشیده شده را برش دهد.
- ۴- آن‌گاه، همه با جورچین‌های آماده شده بازی کنند (به صورت فردی یا در گروه‌های کوچک).
- ۵- پس از پایان بازی، تکه‌های هر جورچین را جمع‌آوری کنند و در کیسه‌ی مخصوص آن بگذارند.

۴-۱- ساختن تاج یا سربند: یکی از کاردستی‌هایی که برای اجرای نقش در قصه و نمایش به کار می‌رود، تاج یا سربند است. در جشن‌ها یا مناسبت‌ها نیز از این کاردستی استفاده می‌شود.

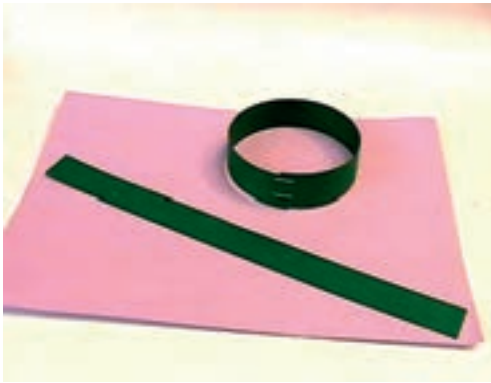
ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
یک نوار مقوایی، انواع وسایل تزئینی، قیچی، چسب	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا: از دانش‌آموزان بخواهید که

۱- یک نوار مقوایی را به اندازه‌ی دور سر علامت بزنند؛ حدود ۲ سانتی‌متر اضافه کنند و

برش دهند.

- ۲- دو سر آن را به هم متصل کنند.
- ۳- روی حلقه را تزئین کنند (متناسب با مورد استفاده‌ی آن).
- ۴- تاج‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.
- ۵- در مورد تاج‌ها گفت‌وگو کنند.

۵-۱- ساختن پرچم: پس از آشنا کردن دانش‌آموزان با پرچم جمهوری اسلامی ایران، از آن‌ها بخواهید به کمک کاغذ یا مقوا به روش دل‌خواه، پرچم کشور خود را بسازند. علاوه بر این، دانش‌آموزان می‌توانند به مناسبت ایام، اعیاد و جشن‌ها پرچم‌های زیبایی بسازند و برای تزئین کلاس و مدرسه از آن‌ها استفاده کنند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
کاغذ، مقوا، کاغذ رنگی، وسایل نقاشی، چسب، دسته‌ی پرچم	کلاس یا حیاط	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرآیندی و پایانی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان شکل پرچم را به اندازه دل‌خواه بکشند.
- ۲- به روش دل‌خواه، رنگ‌های پرچم را (از بالا به پایین) اجرا کنند.
- ۳- پرچم را به هر روش ممکن، با دقت برش دهند.
- ۴- شیء مناسبی را که دسته‌ی پرچم خواهد بود، متناسب با اندازه‌ی پرچم انتخاب کنند.

- ۵- با روش اتصال انتخابی، دسته و پرچم را به هم وصل کنند.
- ۶- پرچم‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.
- ۷- درباره‌ی پرچم‌ها و روش ساخت آن‌ها گفت‌وگو کنند.

۱-۶- ساختن کارت تبریک: افراد، به مناسبت‌های مختلف، به یک‌دیگر کارت تبریک هدیه می‌دهند؛ مثلاً برای تبریک سال نو، تولد یا موفقیت در درس یا کار. دانش‌آموزان برای ساختن کارت تبریک، می‌توانند ایده‌های خود را پیشنهاد دهند. چند روز قبل از این جلسه، این برنامه را معرفی کنید و از دانش‌آموزان بخواهید که در مورد آن فکر کنند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
کاغذ یا مقوا یا هر زمینه‌ی مناسب، انواع وسایل تزئینی، چسب و قیچی	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرآیندی و پایانی

مراحل اجرا:

- ۱- دانش‌آموزان تصمیم بگیرند که کارت را به چه کسی و به چه مناسبتی می‌خواهند هدیه کنند.
- ۲- زمینه را به شکل و اندازه‌ی مورد نظر برش دهند.
- ۳- روی زمینه را به دل‌خواه (با یکی از روش‌های نقاشی و کاردستی یا روش تلفیقی) تزئین کنند.

۴- در پشت کارت یا هر جای دیگر آن که برای نوشتن در نظر گرفته‌اند، جمله یا عبارتی زیبا برای تبریک بنویسند.

۵- کارت‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.

۶- در مورد کارت‌ها گفت‌وگو کنند.

۷-۱- ساختن پاکت: پاکت‌ها با توجه به کارت‌های مختلف، شکل‌های متفاوتی دارند. دانش‌آموزان با در نظر گرفتن شکل و اندازه‌ی کارت تبریکی که ساخته‌اند، پاکت می‌سازند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
کاغذ در اندازه و رنگ مناسب مداد، قیچی، چسب	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا

۱- دانش‌آموزان متناسب با کارت خود، پاکتی را طراحی کنند.

۲- روش دل‌خواه ساخت و اتصال را انتخاب کنند و پاکت را بسازند.

۳- در صورت تمایل، روی پاکت را تزئین کنند.

۴- پاکت‌های ساخته شده را در کنار کارت‌ها به نمایش بگذارند.

۵- در مورد آن‌ها گفت‌وگو کنند.

فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان در پایه‌ی دوم

۸-۱- شکل‌سازی با کاغذ مچاله: در این فعالیت، دانش‌آموزان از خرده‌های کاغذ که از قبل جمع‌آوری کرده‌اند، استفاده می‌کنند و شکل موردنظر خویش را می‌سازند. برای انجام دادن این فعالیت، می‌توان انواع کاغذهای کوچک را که از نظر رنگ و نوع جنس متنوع‌اند، جمع‌آوری کرد.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع خرده کاغذ، زمینه‌ی مناسب (کاغذ یا مقوا،...)، چسب مایع	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا

۱- دانش‌آموزان کاغذ خرده‌ها را در دست خود مچاله کنند و به شکل گلوله‌های کوچک

در آورند (قبلاً می توانند خرده کاغذها را مجاله کنند و همراه خود به کلاس بیاورند).
۲- صفحه‌ی زمینه را در مقابل خود قرار دهند (استفاده از زمینه‌ی رنگی، کار را زیباتر می‌کند).

۳- گلوله‌های کوچک را روی زمینه بچینند و آن قدر، جابه‌جا کنند تا شکل موردنظر خود را بیابند.

۴- هر گلوله را بردارند و جای آن کمی چسب مایع بریزند؛ آن‌گاه، گلوله را روی چسب بگذارند، کمی فشار دهند و نگه دارند تا خوب بچسبد و شکل مورد نظر ساخته شود.

۵- در صورت نیاز، با وسایل نقاشی، شکل را تکمیل کنند.

۶- نمونه‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.

۷- در مورد نمونه‌ها گفت‌وگو کنند.

۹-۱- **شکل‌سازی با رشته‌های کاغذ:** در این فعالیت، دانش‌آموزان کاغذهای نرم و انعطاف‌پذیر را رشته رشته می‌کنند. بعضی از دانش‌آموزان کاغذ را به صورتی رشته می‌کنند که به تکه‌های جدا از هم تبدیل می‌شود و بعضی دیگر، انتهای رشته‌ها را متصل به هم نگه می‌دارند. این رشته‌ها را می‌توان به روش‌های مختلف فر داد و تزئین کرد. معلم، دانش‌آموزان را در شیوه‌ی کار رشته رشته کردن آزاد می‌گذارد.

دانش‌آموزان در کاردستی‌های خویش از انواع رشته‌ها استفاده می‌کنند؛ آن‌ها با نصب یک دسته‌ی کوچک به مجموعه‌ای از رشته‌های رنگی، آن‌ها را برای تزئین کلاس یا در دست گرفتن و تکان دادن در جشن‌ها به کار می‌برند یا برای یک آدمک، با رشته‌های فر زده، مو می‌سازند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع کاغذ یا مقوای نازک، چسب نواری یا مایع	کلاس	فردی و گروهی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان ابزار و مواد خویش را آماده کنند.
- ۲- به روش دل‌خواه، کاغذ را رشته رشته‌ی کنند.
- ۳- در گروه‌های دو یا سه نفره، درباره‌ی چیزهایی که به این روش می‌توان ساخت، گفت‌وگو کنند و سرانجام، در مورد چیزی که می‌خواهند بسازند؛ تصمیم بگیرند.
- ۴- با کاغذ رشته رشته شده، شکل‌هایی بسازند.
- ۵- نمونه‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.
- ۶- درباره‌ی نمونه‌های ساخته شده و روش‌های مختلف ساخت آن‌ها گفت‌وگو کنند.

۱۰-۱- شکل‌سازی با برش داخلی: برای ساختن بعضی از کاردستی‌ها، لازم است برش‌هایی به شکل‌های مختلف در وسط کاغذ یا مقوا ایجاد شود؛ مثلاً می‌توان در دیوار یک خانه با برش یک شکل چهارگوش، محل پنجره را مشخص کرد. در این فعالیت، دانش‌آموزان ضمن ساختن کاردستی، روش دل‌خواه خویش را برای برش وسط شکل بیابند و کار خود را کامل کنند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
کاغذ یا مقوا، انواع مداد، چسب	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرآیندی و پایانی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان ابزار و مواد کار را آماده کنند.
- ۲- موضوع مورد نظر خویش را که به برش وسط شکل نیاز داشته باشد، انتخاب کنند.
- ۳- موضوع انتخابی را روی کاغذ یا مقوا بکشند.
- ۴- کاغذ یا مقوا را متناسب با موضوع، به شکل دل‌خواه (هندسی یا غیرهندسی) برش دهند.
- ۵- داخل کاغذ یا مقوای آماده شده را با توجه به موضوع، به شکل مورد نظر (در یا پنجره) برش می‌دهند. دانش‌آموزان می‌توانند کل شکل مورد نظر را برش دهند و از داخل کاغذ خارج کنند تا موضوع، بهتر دیده شود یا تنها با چند برش، قسمتی از کار را متحرک سازند (مانند یک پنجره‌ی باز شده).
- ۶- نمونه‌هایی را که ساخته‌اند، به نمایش گذارند.
- ۷- در مورد نمونه‌ها گفت‌وگو کنند.

۱۱-۱- ساختن کارت تبریک: این فعالیت مانند فعالیت مربوط، در پایه‌ی اول ابتدایی

- اجرا می‌شود و طرح‌ریزی و ساخت و تزئین آن، به عهده‌ی دانش‌آموزان است.
- ۱۲-۱- ساختن پاکت: این فعالیت مانند فعالیت مربوط، در پایه‌ی اول ابتدایی اجرا می‌شود. قبل از اجرای کار، دانش‌آموزان می‌توانند درباره‌ی انواع پاکت‌هایی که سال گذشته (در پایه‌ی اول ابتدایی) در جریان انجام دادن این فعالیت، در کلاس ساخته‌اند، گفت‌وگو کنند.

پس از پایان کار و گفت‌وگو در مورد پاکت‌هایی که در پایه‌ی اول ساخته شده است، معلم چند نمونه پاکت را که بچه‌ها از قبل جمع‌آوری کرده‌اند، به دانش‌آموزان نشان می‌دهد تا آن‌ها را با تنوع طرح پاکت‌ها و شیوه‌های ساخت آن‌ها آشنا کند.

فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان در پایه‌ی سوم

۱۳-۱- حجم‌سازی با کاغذ مجاله شده: در این فعالیت، دانش‌آموزان می‌توانند کاغذهای باطله‌ی بزرگ را مجاله کنند و به شکل حجم‌های کاغذی درآورند و با آن‌ها، شکل‌های مختلفی بسازند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع کاغذ یا روزنامه‌ی باطله، چسب	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرآیندی و پایانی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان ابزار و مواد کار را آماده کنند.
- ۲- یک تکه‌ی بزرگ کاغذ باطله را مجاله کنند، ببینند که کاغذ مجاله‌ی به‌دست آمده، شبیه کدام‌یک از شکل‌هایی است که می‌شناسند.

- ۳- در صورت لزوم، با اضافه کردن تکه‌های کوچک کاغذ رنگی، شکل خود را کامل کنند.
- ۴- شکل‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.
- ۵- در مورد شکل‌های ساخته شده، گفت‌وگو کنند.
- ۶- در صورت تمایل، در کلاس نقاشی، شکل‌های ساخته شده را با آب‌رنگ یا گواش رنگ‌آمیزی کنند.

۱۴-۱- برش کاغذ و مقوا با قیچی: کاغذ یا مقوا را می‌توان به دو روش برش با دست و برش با ابزار، به شکل موردنظر درآورد. برای برش کاغذ با ابزار، وسایل گوناگونی وجود دارد اما توصیه می‌شود دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی، فقط با قیچی نوک گرد کار کنند. برای تقویت توانایی دانش‌آموزان در کار با قیچی، می‌توان تمرین‌هایی را انجام داد. شما معلمان محترم، ابتدا روش به دست گرفتن قیچی و برش دادن با آن را به آن‌ها نشان دهید و سپس، نکته‌های ایمنی برش با قیچی را یادآوری کنید. برای دانش‌آموزان توضیح دهید که با قیچی نوک گرد نمی‌توان مقوای ضخیم را برش داد؛ زیرا این نوع قیچی توانایی بریدن مقوای ضخیم را ندارد و می‌شکند. برای تقویت مهارت دانش‌آموزان در برش دادن کاغذ و مقوا با قیچی، بهتر است تمرین‌هایی انجام شود.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع کاغذ باطله، مداد، قیچی	کلاس	فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان کاغذ باطله و قیچی را آماده کنند.
- ۲- به صورت آزاد و بدون در نظر گرفتن هیچ شکل یا الگویی، کاغذهای باطله را برش دهند و به این ترتیب، برش دادن با قیچی را تجربه کنند.
- ۳- انواع مربع، مثلث و مستطیل را روی کاغذ می‌کشند و سعی می‌کنند آن‌ها را به صورت دقیق با قیچی برش دهند. آن‌ها در برش دادن گوشه‌های شکل، باید مراقب باشند و کاغذ را بچرخانند و برش را ادامه دهند.

۴- دایره‌های متنوعی را به کمک ابزار یا اشیای گرد روی کاغذ می‌کشند و سپس با قیچی، دور شکل گرد را با دقت برش دهند.

۵- در پایان کار، خرده‌های کاغذ را در یک کیسه نگهداری می‌کنند تا در فعالیت‌های بعدی از آن‌ها استفاده شود.

۱۵-۱- شکل‌سازی با تا کردن کاغذ و مقوا: این فعالیت از ساده‌ترین روش‌های ساخت حجم است. بدنه‌ی اصلی حجم با دایره ساخته می‌شود. دانش‌آموزان دایره‌هایی متنوع را در اندازه و رنگ دل‌خواه برش می‌دهند و به کلاس می‌آورند. با تا زدن دایره‌ها، حجم‌های مختلفی می‌توان ساخت. در این فعالیت، دایره روی یک قطر آن تا می‌شود و بچه‌ها با این حجم، شکل‌های بسیاری می‌سازند. **شکل‌سازی با تا کردن کاغذ و مقوا (شکل‌های غیرهندسی):** در این فعالیت، بچه‌ها برای شکل‌سازی از خاصیت تقارن پدیده‌ها استفاده می‌کنند و با استفاده از تقارن، شکل‌های زیادی می‌سازند. آن‌ها شکل‌های متقارن را در طبیعت و محیط و پیرامون خود می‌یابند و می‌فهمند که اگر در وسط هر شکل متقارن، خطی کشیده شود (خط تقارن)، دو طرف شکل کاملاً مثل هم است. با این روش، ساختن شکل‌های متقارن برای آن‌ها ساده می‌شود.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع کاغذ و مقوا، مداد، قیچی، وسایل نقاشی	کلاس	فردی و گروهی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان ابزار و مواد کار را آماده کنند.
- ۲- شکل موردنظر را انتخاب کنند (به صورت فردی و گروهی).
- ۳- دایره‌ی کاغذی یا مقوایی دل‌خواه را از وسط تا بزنند.
- ۴- روی مقوا یا کاغذ تاخورده، شکل موردنظر را بکشند؛ به طوری که خط تقارن شکل، در محل تا خوردگی باشد.
- ۵- شکل موردنظر را با قیچی برش دهند.
- ۶- کاغذ تاخورده را باز کنند و شکل کامل را ببینند.
- ۷- شکل آماده را به روش دل‌خواه (با کاغذ رنگی، وسایل تزئینی یا نقاشی) کامل کنند.

- ۸- شکل‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.
 ۹- درباره‌ی شکل‌های ساخته شده، گفت‌وگو کنند.

— شکل‌سازی با تا کردن کاغذ و مقوا (شکل‌های هندسی)

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
دایره‌های آماده‌ی کاغذی و مقوایی متنوع، قیچی، مداد، چسب، وسایل نقاشی	کلاس	فردی و گروهی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرآیندی و پایانی

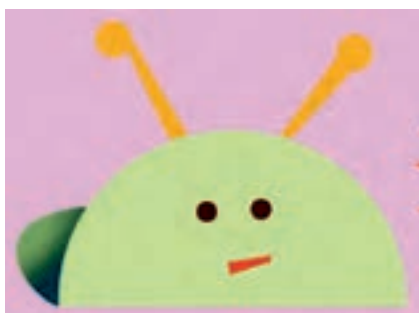
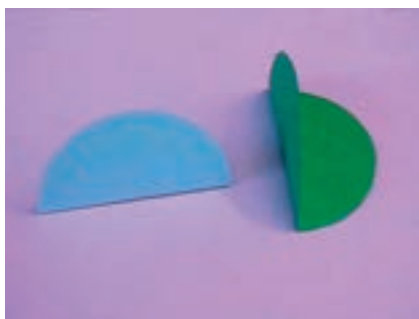
مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان ابزار و مواد را آماده کنند.
- ۲- در گروه‌های دو یا سه نفری با هم گفت‌وگو کنند و برای ساختن حجم موردنظر خود تصمیم بگیرند.
- ۳- یک دایره‌ی کاغذی یا مقوایی در رنگ و اندازه‌ی مناسب انتخاب کنند؛ دو لبه‌ی آن را روی هم قرار دهند و آن را از وسط تا بزنند.

۴- دانش‌آموزان می‌توانند به دو شیوه با این دایره کار کنند: الف- یکی از دو نیم دایره را روی میز (یا سطح مناسب) قرار دهند تا نیم دایره‌ای دیگر بر آن عمود شود؛ سپس به روش دل‌خواه، با چسباندن تکه‌های کاغذ یا با استفاده از مداد رنگی یا وسایل تزئینی دیگر، دایره‌ی عمود را کامل کنند تا شکل موردنظر ساخته شود. ب- لبه‌های گرد دایره‌ی تا شده را روی میز یا سطح مناسب بگذارند (در این حالت، لبه‌های دایره‌ی تا شده روی میز تاب می‌خورند). آن‌گاه به روش دل‌خواه، مثلاً چسباندن تکه‌های کاغذ یا استفاده از وسایل نقاشی یا به کارگیری مواد تزئینی و ... شکل را کامل کنند.

۵- شکل‌های کامل شده را به نمایش بگذارند.

۶- درباره‌ی شکل‌ها گفت‌وگو کنند.

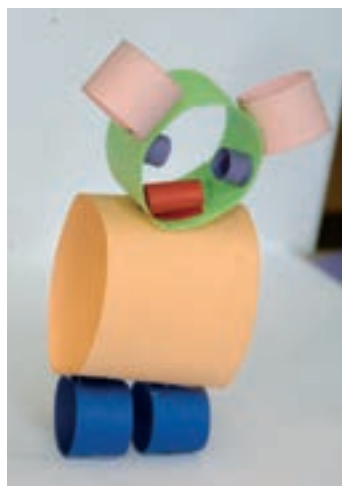

۱۶-۱- شکل‌سازی با کاغذهای حلقه شده: دانش‌آموزان می‌توانند نوارهای کاغذی و مقوای نازک را به صورت حلقه درآورند و دو سر آن‌ها را به هم متصل کنند. سپس، با ترکیب حلقه‌های بزرگ و کوچک (با رنگ‌های متنوع)، شکل‌های زیبایی بسازند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع کاغذ و مقوا، قیچی، چسب	کلاس	فردی و گروهی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان ابزار و مواد کار را آماده کنند.
- ۲- در گروه‌های کوچک با هم گفت‌وگو کنند و برای ساختن شکل موردنظر، تصمیم بگیرند.
- ۳- با نوارهای کاغذ یا مقوا، حلقه‌های متنوعی بسازند؛ یعنی، دو سر نوارها را به هم متصل کنند.
- ۴- با ترکیب چند حلقه، شکل موردنظر خود را بسازند.
- ۵- شکل‌های ساخته شده را به نمایش بگذارند.
- ۶- درباره‌ی شکل‌های ساخته شده، گفت‌وگو کنند.

۱۷-۱- ساخت کارت تبریک: دانش‌آموزان برای ساختن کارت تبریک، می‌توانند از همه‌ی روش‌های نقاشی و کاردستی که بلدند، استفاده کنند. مراحل اجرا مانند پایه‌های اول و دوم است.

۱۸-۱- ساخت پاکت: از مدتی قبل، معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد که انواع نمونه‌های پاکت را جمع‌آوری کنند. در ابتدای جلسه‌ی ساخت پاکت، دانش‌آموزان می‌توانند درباره‌ی نمونه‌های جمع‌آوری شده، روش ساخت و تنوع آن‌ها گفت‌وگو کنند.

ابزار و مواد	فضای آموزشی	نوع فعالیت	زمان فعالیت	نوع ارزش‌یابی
انواع کاغذ یا مقوای نازک در اندازه‌ها و رنگ‌های متناسب با کارت، مداد، خط‌کش، چسب، قیچی، وسایل موردنیاز اتصالات	کلاس	گروهی و فردی	یک جلسه ۴۵ دقیقه	فرایندی و پایانی

مراحل اجرا

- ۱- دانش‌آموزان یکی از نمونه پاکت‌های موجود در کلاس را متناسب با کارت خویش انتخاب کنند.
- ۲- سپس، پاکت نمونه را باز کرده و نحوه‌ی ساخت آن را بررسی کنند.
- ۳- آن‌ها برای تهیه‌ی پاکت می‌توانند از انواع کاغذ یا مقوای نازک استفاده کنند؛ از جمله: نمونه‌های نقاشی شده، نمونه‌های چاپی تزیین شده، کاغذ کادوی آماده، مقوای رنگی، صفحات رنگی مجلات و ...
- ۴- کاغذ مناسب با کارت را انتخاب می‌کنند و به اندازه‌ی متناسب با کارت خویش، برش دهند.
- ۵- برای ساختن پاکت، از روش ساخت پاکت نمونه استفاده کنند.
- ۶- پاکت‌های ساخته شده را همراه با کارت‌ها به نمایش بگذارند.
- ۷- در مورد پاکت‌ها و نحوه‌ی ساخت آن‌ها گفت‌وگو کنند.

